

VN/35922/2023

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta sekä tähän liittyväksi perustelumuistioksi

Kainuun hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta sekä tähän liittyväksi perustelumuistioksi.

1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisällyttämättömien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:

Esityksen ensimmäisenä tavoitteena on yksinkertaistaa terveydenhuollon monikanavarahoitusta sekä huolehtia ensihoitopalvelun ja muiden ambulanssikuljetusten tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Nämä tavoitteet ovat kannatettavia ja esitetyt muutokset tukevat mielestämme tavoitteiden saavuttamista. Uudistusten voimaantuloajan lykkääminen hallituksen esityksessä mainitulla tavalla on välttämätöntä riittävien sosiaali- ja terveystalouksien turvaamiseksi.

Ensihoitopalvelun asiakasmaksujen soveltamisen laajentaminen on tarkoituksenmukaista, koska ensihoitopalvelun tehtävä ei ole ainoastaan potilaan kuljettaminen vaan myös hoidon tarpeen arvioiminen. Toisaalta asiakasmaksujen laajentaminen tukee esityksen toista tavoitetta eli se todennäköisesti parantaisi hyvinvointialueiden taloudellisia edellytyksiä turvata sosiaali- ja terveystalouksien sekä vahvistaa valtion taloutta.

Hyvinvointialueiden taloudellista asemaa ajatellen on erityisen tärkeää, että ensihoitopalveluun ja ambulanssilla tehtävään kiireettömään sairaankuljetukseen liittyvien kansaneläkelaitoksen maksamien matkakorvausten lopettaminen kompensoidaan kattavasti valtion rahoitussiirroilla. Nämä rahoitussiirrot ovat euromääräisesti esityksen merkittävin osa. Valtion rahoitussiirrot esitetään kanavoitavaksi hyvinvointialueille terveydenhuollon tarvetta kuvaavan kriteerin ja asukastiheyskertoimen perusteella. Rahoituksen kanavointi hyvinvointialueille on kuvattu taulukossa 4, joskin esityksessä todetaan, että kanavointi tarkentuu esityksen valmistelun edetessä.

Matalimman asukastiheyden omaavat hyvinvointialueet eli Kainuu ja Lappi saisivat esityksen mukaan eniten rahoitusta asukastiheyttä kohden. Muulle Pohjois-Suomelle kanavoitavat rahoitussiirrot sen sijaan näyttäivät huolestuttavan pieniltä: esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalle suunniteltu rahoitussiirto olisi noin 9,9 miljoonaa euroa, mikä on noin 3,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin arvio vuoden 2026 matkakorvauksista. Hallituksen esitys ei mielestämme

perustele riittävästi, miten tähän summaan on päädytty. Esityksen valmistelun edetessä on esitettävä riittävät perusteet rahoitussiirtojen suuruudelle ja harkittava niiden kasvattamista suurimpien häviäjien, kuten Pohjois-Pohjanmaan osalta.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Asiakasmaksut on perusteltua sitoa hyvinvointialueindeksiin, koska näin asiakasmaksukertymä vastaa paremmin terveydenhuollon kustannusten kehittymiseen ja tukee hyvinvointialueiden taloutta. Esityksessä kuitenkin todetaan, että laskentaoletuksista ja indeksien kehityksen epävarmuudesta johtuen indeksitarkistuksiin liittyvien muutosten vaikutusten ennustamiseen liittyy epävarmuutta. Tämä epävarmuus huomioiden, pidämme perusteltuna, että esitys asiakasmaksujen enimmäismäärän sitomisesta hyvinvointialueindeksiin ei vaikuttaisi ennakkollisesti hyvinvointialueiden rahoitukseen. Esityksen mukaan asiakasmaksujen indeksikorotusten on kuitenkin arvioitu jatkossa kasvattavan hyvinvointialueiden maksukertymää, mikä voitaisiin huomioida jälkikäteistarkastuksessa hyvinvointialueiden rahoitusta vähentävästi.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksun korottaminen on arvioitu kasvattavan hyvinvointialueiden vuosittaista maksukertymää valtakunnan tasolla noin 1,5 miljoonalla eurolla, mikä vähennetään vuodesta 2026 alkaen hyvinvointialueiden rahoituksesta. Korostamme, että käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksuista on verrattain vähän tietoa saataville: esityksen arvio näiden maksujen suuruusluokasta koko valtakunnassa perustuu ainoastaan seitsemän hyvinvointialueen toimittamiin lukuihin. Korostamme, että käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksuista tulevan kertymän kokoluokkaa on haastavaa arvioida. Mikäli tämä maksukertymä ei kasva ennustetusti, esitetty 1,5 miljoonan euron vähennys heikentää hyvinvointialueiden taloutta eikä siten ole hallituksen esityksen tavoitteiden mukaista.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

On hyvä, että esityksen vaikutuksia on pyritty ennakoimaan simulaatioiden avulla. Simulaatioita tehtäessä on kuitenkin jouduttu tekemään paljon oletuksia ja mikäli ne eivät pidä paikkaansa, simulaatiot voivat ennustaa virheellisesti esityksen vaikutuksia. Lisäksi mikrosimulointimallin palvelujen käyttötiedot ovat vuodelta 2017, mikä heikentää simulaatioiden luotettavuutta. Kun otetaan vielä huomioon, että hyvinvointialueiden rahoitukseen on tehty viime aikoina useita muutoksia, joiden yhteisvaikutusta on hankalaa arvioida tulee simulointien tuloksiin suhtautua varauksella.

Esitetyt muutokset tukisivat valtion taloutta, sillä ne vähentäisivät valtion talousarvion menoja 4,6 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 lähtien.

Hyvinvointialueiden talouden kannalta esitykseen liittyy kuitenkin riskejä. Ensimmäinen riski liittyy simulaatioiden paikkansa pitävyyteen, sillä hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta on tarkoitus vähentää käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksujen korotuksesta ennakoitava kertymä 1,5 miljoonaa euroa ja ensihoitopalvelun asiakasmaksujen soveltamisen laajentamisesta ennakoitava kertymä 4 miljoonaa euroa. Toisaalta valtionrahoituksessa kompensoitaisiin hyvinvointialueille tuloutuvien asiakasmaksujen väheneminen 1,2 miljoonalla eurolla, mikä ennustetaan aiheutuvat ensihoidon maksujen siirtymisestä asiakasmaksujen matkakaton piiriin.

Yhteisvaikutuksena hyvinvointialueille ei siis makseta jatkossa valtionrahoituksena 122,5 miljoonaa euroa, mikä vastaisi vastaisi kansaneläkelaitoksen arvioituja matkakorvauksia vuonna 2026, vaan 118 200 miljoonaa euroa, kun edellä mainitut simuloidut vaikutukset huomioidaan (hallituksen esityksen taulukko 5). Mikäli ensihoidon asiakasmaksuista tai käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksujen korotuksesta ei kerry simulaatioita vastaavia tuottoja, hyvinvointialueiden rahoitus heikkenee.

Toinen riski hyvinvointialueiden taloudelle syntyy, mikäli valtion rahoitus siirtojen kanavoiminen hyvinvointialueiden kesken ei vastaa hyvinvointialueiden kansaneläkelaitokselta tähän asti saamia korvauksia, kuten esitimme kohdassa 1.

Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, miten ensihoitotehtävän hinta muodostuu esimerkiksi vakuutusyhtiöitä tai toista hyvinvointialuetta laskutettaessa. Toivomme tähän kansallista ohjausta.

4. **Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.**

Kainuun hyvinvointialueella laskutus tapahtuu THL:n ensihoitorekisterin kautta. Ohjelmiston muutostarpeita tulee aiheuttamaan omavastuuosuuden muuttaminen asiakasmaksuksi sekä mahdollinen uusi kansallinen malli vakuutusyhtiöiden, muiden hyvinvointialueiden ja sisäisen laskutuksen suorittamiseen. Kansalliseen KEJO-järjestelmään voi tulla muutostarpeita, mikäli sähköiseen ensihoitokertomukseen tulee kirjata laskutusta varten, kuka teki hätäilmoituksen ja onko hoidon tarpeen arvio tehty.

5. **Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.**

Ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten laskutustietojen käsittely tapahtuu samalla tavalla kuin kohdassa 4. on kuvattu.

6. **Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?**

Ensihoito Kainuu hoitaa jo nykyisin ensihoitoon kuulumattomat ambulanssikuljetukset, joten esitys ei aiheuta sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia.

Kajaanissa 22.5.2025

Tarja Matilainen
ensihoitopäällikkö

Panu Piirainen
ensihoidon vastuulääkäri